

Obsah

Předmluva A. Kroftové	11
Předmluva O. Matouška	16
1 Dědičnost	21
1.1 Historický exkurz	21
1.2 Výsledky studií dvojčat	23
1.3 Výsledky adopčních studií	25
2 Konstituce	27
2.1 Syndrom hyperaktivity	27
2.2 Jiné medicínsky zjištěné abnormality	29
2.3 Vrozené osobnostní dispozice	30
2.4 Příslušnost k pohlaví	34
3 Rodina	37
3.1 Novodobá historie dětství a dospívání	37
3.2 Rodina jako společenská instituce	39
3.3 Společenské postavení rodiny	40
3.4 Rodinné vazby	42
3.5 Uplatňování disciplíny v rodině	44
3.6 Kvalita rodičovského dohledu	44
3.7 Rodinná interakce	46
4 Osobnost	51
4.1 Předsudky o typické osobnosti	51
4.2 Vědecky fundované nálezy	52
4.2.1 Srovnávací studie založené na psychologických testech	54
4.2.2 Srovnávací studie založené na popisu chování	55
4.2.3 Studie variability osobností s rizikovým chováním	60
5 Škola	65
5.1 Mění se role školy v postindustriální společnosti	65
5.2 Vzdělávací politika státu	69
5.3 České školy prvního a druhého stupně	72
5.4 Vztah školy a rodiny	75
5.5 Školní prostředí jako rizikový činitel	77

6	Skupiny, subkultury a hnutí mládeže	83
6.1	Dospívání a vztahová síť	83
6.2	Vrstevnické party	84
6.3	Kriminogenní skupiny a subkultury mládeže	86
6.3.1	Stabilní a nestabilní kriminální skupiny	87
6.3.2	Drogová subkultura	88
6.3.3	Subkultura rasistická	89
6.3.4	Subkultura pseudonáboženská	90
7	Společenský kontext delikvence mládeže	93
7.1	Hodnotové důrazy civilizace	93
7.1.1	Industriální a postindustriální Evropa	93
7.1.2	Naše specifika	97
7.2	Hodnota práce	99
7.3	Subkultura extrémní chudoby	101
7.4	Vliv médií	102
7.4.1	Vliv médií na zločinnost	102
7.4.2	Vliv médií na postoj občanů ke zločinnosti	107
8	Delikvence mládeže v politickém diskurzu	115
8.1	Historický exkurz	115
8.2	Úloha státu	121
8.3	Tvrdá pozice	123
8.4	Tolerantní pozice	127
8.5	Současná situace u nás	129
9	Delikvence a etnický původ	135
9.1	Rasa a etnická skupina	135
9.2	Romové jako etnický odlišná skupina	137
9.3	Struktura romské kriminality u nás	141
9.4	Profil mladistvého Roma s delikventním chováním	142
10	Struktura kriminality nezletilých u nás a struktura používaných sankcí	145
10.1	Výpovědní hodnota kriminálních statistik	145
10.2	Aktuální vývoj kriminality mládeže u nás	147
10.3	Struktura sankcí	151
10.4	Komentář k trendům	152
11	Způsoby intervence, které u nás mají tradici	155
11.1	Intervence okresního úřadu	155
11.2	Typy ústavní výchovy a rozhodování o ní	156
11.3	Diagnostický ústav	160

11.4	Výchovný ústav	161
11.5	Vězení	165
12	Způsoby intervence, jež u nás vznikají	173
12.1	Vězení v nové perspektivě	173
12.2	Změny v ústavní a poustavní péči	177
12.3	Alternativy k trestu odnětí svobody	181
12.4	Terénní sociální práce	194
12.5	Střediska výchovné péče pro děti a mládež	196
12.6	Resocializační program okresního úřadu	199
12.7	Programy v přírodě	200
12.8	Dobrovolnická pomoc	203
13	Inspirativní zahraniční modely intervence	207
13.1	Projekty podporující vstup na trh práce	208
13.2	Policejní ochraňování komunity	213
13.3	Programy s aktivní účastí policie	214
13.4	Denní centrum jako alternativa trestu	218
13.5	Expedice	220
13.6	Dobrovolnické sbory	221
13.7	Multisystemická terapie	222
14	Možnosti psychoterapie	225
14.1	Volba psychoterapeutického postupu	225
14.2	Dynamická individuální psychoterapie	227
14.3	Behaviorální psychoterapie	229
14.4	Realitní terapie	232
14.5	Systemický přístup	236
14.6	Skupinová psychoterapie	238
14.7	Terapeutická komunita	240
15	Nároky práce s rizikovou mládeží	243
15.1	Motivace pracovníka	243
15.2	Pracovníkův postoj ke klientovi	245
15.3	Práce s klientem jako proces	251
16	Predikce kriminálního chování	253
16.1	Předpoklady úspěšné predikce	253
16.2	Přehled výsledků prediktivních studií	255

17	Prevence kriminálního chování	259
17.1	Úrovně a strategie preventivních opatření	260
17.2	Předškolní programy pro děti	263
17.3	Programy určené rodičům	264
17.4	Programy vázané na školu	267
17.5	Vrstevnické programy	274
17.6	Programy podporující pracovní uplatnění	274
17.7	Komunitní programy	277
17.8	Státní programy prevence	280
17.8.1	Západní Evropa	280
17.8.2	Česká republika	283
18	Hodnocení efektivity intervenčních a preventivních programů	287
19	Přehled významnějších právních norem a vládních dokumentů	293
19.1	Výběr z historických norem	293
19.2	Normy nyní platné v České republice	294
19.3	Vládní dokumenty	298
19.4	Některé mezinárodní normy	299
20	Přehled popsaných intervenčních a preventivních opatření, programů a projektů	301
21	Otázky	305
22	Slovníček	309
	Rejstřík	315